

Nėra sveikatos be psichikos sveikatos

Valstybinio psichikos sveikatos centro informacinis biuletėnis Nr. 5 (10) 2008 m. rugsėjo mėn.

VPSC
kontaktai:

ADMINISTRACIJA

Tel. 85 267 18 11
el.p.: info@vpsc.lt

PSIHIKOS SVEIKATOS SKYRIUS

Tel. 85 249 99 75
el.p.: rolanda@vpsc.lt

PRIKLAUSOMYBĖS LIGŲ SKYRIUS

Tel. 85 249 99 76
el.p.: aura@vpsc.lt

INFORMACIJOS IR RYŠIŲ SKYRIUS

Tel. 85 249 08 17
el.p.: janina@vpsc.lt

Daugiau informacijos
galima rasti VPSC
interneto puslapyje:

<http://www.vpsc.lt>

Iniciatyvus jaunimas kūrė vaizdo klipą

Valstybinis psichikos sveikatos centras (VPSC) inicijavo šalies moksleivių vaizdo klipų konkurso tąsą ir parengė projektą „Būk blaivus“. Prie šios iniciatyvos noriai prisijungė „MTV Networks Baltic“, LR Švietimo ir mokslo ministerija, LR Sveikatos apsaugos ministerija, Vilniaus miesto vyriausiasis policijos komisariatas, Lietuvos vaikų ir jaunimo centras.

Šis prevencijos projektas „Būk blaivus!“ - tęstinis projektas, kurio tikslas žalingų įpročių tarp jaunimo prevencija bei blaivybės idėjų sklaida. Iš nugalėtojų suformuota moksleivių grupė buvo pakviesta į kūrybines dirbtuves, kurios vyko „MTV Lietuva“ studijoje birželio-rugpjūčio mėn.

Dalyvius motyvavo tai, kad jie ne tik bus supažindinti su darbu MTV televizijoje, scenarijų rašymu, apšvietimo, filmavimo ir montavimo darbais, bet ir patys galės paragauti „aktoriaus duonos“ pačių kuriamame vaizdo klipe.

Daugumai dalyvių tai buvo pirmoji pažintis

su televizija „iš arčiau“. Moksleiviai džiaugėsi ne tik praplėtę savo žinias apie filmavimą ir darbą televizijoje, bet ir kūrė vaizdo klipą, igijo vertingos patirties, ieškojo šiuolaikiškų saviraiškos bei iškilusių problemų sprendimo būdų.

Reportažai iš kūrybinių dirbtuvių buvo transliuojami MTV televizijos laidoje „Supermercado“.

Šis projektas naudingas ir tuo, kad moksleivių sukurtas vaizdo klipas rugsėjo-spalio mėn. bus rodomas per jaunimo pamėgtą MTV televiziją bei patalpintas organizatorių interneto svetainėse, demonstruojamas prevencinių renginių metu.

Projektą remia interneto dienraštis Bernardinai, laikraštis „15 min.“ picerijų tinklas „Submarine“, naujienų portalas alfa.lt, laikraštis „Vilniaus diena“.

Išsamiau apie projektą Valstybinio psichikos sveikatos centro tinklalapyje http://www.vpsc.lt/apie_projekta.htm.

Gydymo poreikio indikatoriaus ekspertų susitikimas

2008 m. rugsėjo 15-16 d. Lisabonoje, Portugalijoje vyko 8 kasmetinis **Gydymo poreikio indikatoriaus** ekspertų susitikimas, kurį organizavo Europos Narkotikų ir narkomanijos stebėsenos centras (EMCDDA). Kelias dienas vykusiam susitikime dalyvavo ekspertai iš 31 šalies: Austrijos, Belgijos, Bulgarijos, Kroatijos, Kipro, Čekijos, Danijos, Estijos, Suomijos, Prancūzijos, Vokietijos, Graikijos, Vengrijos, Airijos, Italijos, Latvijos, Liuksemburgo, Maltos, Norvegijos, Lenkijos, Portugalijos, Rumunijos, Slovakijos, Slovėnijos, Ispanijos, Švedijos, Nyderlandų, Turkijos, Didžiosios Britanijos, Kanados, Šveicarijos. Taip pat JAV Nacionalinės narkotikų kontrolės politikos biuro (ONDCP) bei Amerikiečių narkomanijos kontrolės komisijos (CICAD), EMCDDA atsakingi darbuotojai. Iš Lietuvos vyko Valstybinio psichikos sveikatos centro (VPSC) Priklausomybės ligų skyriaus vedėja Aurelija Čepulytė ir Narkotikų kontrolės departamento prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės (NKD) direktoriaus pavaduotojas Ernestas Jasaitis.

Susitikimo metu kalbėta apie Gydymo poreikio indikatoriaus įdiegimo būklę Europos šalyse, svarbiausius 2008 m. kasmetinės analizės ir statistinio biuletenio rezultatus bei duomenų kokybę ir panaudojimą. Pristatyta EMCDDA gydymo stebėsenos strategija, instrumentai gydymo

paslaugų kokybei įvertinti. Diskutuota gydymo poreikių įvertinimo metodologijos ir tarptautinės perspektyvos tema. Pristatyti gydymo poreikio įvertinimo specifinių narkotikų nulemtų problemų ir grupių populiacijos tyrimų rezultatai.

Šiuo metu Lietuva tenkina apie 60 % EMCDDA protokolu nustatytų gydymo poreikio (nuo narkotinių ir psichotropinių medžiagų) indikatoriaus duomenų reikalavimų. Susitikimo metu pažymėta mūsų šalies pažanga atliekant specializuotus tyrimus, patikslinusius naudojamus gydymo poreikio duomenis: 2008 m. atliktas probleminių narkotikų vartotojų tyrimas (2008, NKD), gydymo įstaigose registruotų mirčių nuo narkotinių medžiagų analizė (2008, VPSC, NKD, Statistikos departamentas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės). Kaip didelis progresas nacionaliniu lygmeniu įvertintas Sveikatos apsaugos ministro 2007 m. rugpjūčio 1 d. įsakymu Nr. V-636 patvirtinta Asmenų, kurie kreipiasi į asmens sveikatos priežiūros įstaigas dėl psichikos ir elgesio sutrikimų vartojant narkotines ir psichotropines medžiagas, stebėsenos tvarka, kuri turėtų įsigaliooti nuo 2008 m. spalio mėn., tačiau praktiškai dar nėra pasirodžiusi sistemos įdiegimui.

Svarbiausi 2008 m. Gydymo poreikio indikatoriaus kasmetinės ataskaitos duomenys ES šalyse (išsamiau su ataskaita galima susipažinti interneto puslapyje www.emcdda.europa.eu) 2006 m. 24 ES šalyse į sveikatos priežiūros įstaigas dėl gydymo kreipėsi **160 214** naujų pacientų. Iš viso tais metais gydėsi

354 378. Didžiausia dalis naujų pacientų buvo Didžiojoje Britanijoje (apie 50 000), Italijoje (apie 35 000), Vokietijoje (apie 14000), *mažiausiai* – Kipre (224), Bulgarijoje (296), Lietuvoje (323), Liuksemburge. Pastebėta, kad per 10 metų ES šalyse naujų pacientų skaičius augo bei didėjo gydymo įstaigų skaičius. Bendras pacientų, kurie gydėsi sveikatos priežiūros įstaigose ataskaitiniais metais, skaičius per kelis pastaruosius metus sumažėjo beveik 100 000. Net 35,5% visų naujų pacientų gydėsi nuo priklausomybės heroinui, 27,7% – kanapėms, 23,1% – kokainui, 6,2% – stimulantams, 7,8% – kitoms narkotinėms medžiagoms. 2002-2006 m. pagrindinės tendencijos tarp naujų pacientų (19 šalių duomenys): sumažėjo heroino, didėjo kokaino ir kanapių nulemtų sveikatos problemų. Opioidai išliko pagrindinė priežastis tęsti gydymą daugelyje Europos šalių. Kalbėta apie EMCDDA gydymo stebėsenos strategijos, kuri apima gydymo tinklo ir klientų, gydymo ir jo rezultatų stebėseną, perspektyvas. Pristatyti 2006 m. vykdyto gydymo paplitimo projekto 9 ES šalyse, rezultatai. Akcentuota, kad ne pirmus metus esančiųjų gydyme profilis žymiai skyrėsi nuo pirmą kartą besigydyusių pacientų: buvo daugiau priklausomų nuo opiato, mažiau nuo kanapių ir kokaino, vyresnio amžiaus, ilgesnė narkotikų vartojimo karjera, daugiau intraveninių narkotikų vartotojų. Pristatyti 2007 m. atliktos Airijoje gydymo rezultatų įvertinimo studijos rezultatai, Nyderlandų priklausomybės ligų sveikatos priežiūros reformos rezultatai, kalbėta apie gretutinių ligų gydymo efektyvumą ir kt. vykdytus projektus.

NAUJIENOS

Rugsėjo 16 d. MHADIE (Measuring Health and Disability in Europe) organizavo aukščiausio lygio konferenciją Europos parlamente (Briuselyje), skirtą įvertinti sveikatą bei negalią Europoje ir paremti strategijos sukūrimą. Dalyvavo VPSC projektų koordinatore Jurgita Sajevičienė.

Rugsėjo 29d.-spalio 1 d. Helsinkyje (Suomija) vyks CAMHEE projekto darbo paketo WP5 partnerių susitikimas, kuriame dalyvaus VPSC projektų koordinatore Jurgita Sajevičienė.

Spalio 3 d. Panevėžyje, Bendruomenių rūmuose (Kranto g. 28) įvyks tarpinstitucinė konferencija „Vyskupo Motiejaus Valančiaus blaivybės idėjos: istorija ir dabartis“. Konferencija rengiama įgyvendinant Blaivybės metų programą. Organizatoriai: Lietuvos Respublikos Kultūros ministerija, Lietuvos Respublikos Sveikatos apsaugos ministerija, Jaunimo reikalų departamentas prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos, Valstybinis psichikos sveikatos centras. Kviečiame apskričių ir savivaldybių sveikatos priežiūros specialistus, dirbančius alkoholio vartojimo prevencijos darbą ir neabejingus blaivybės idėjoms.